

Sijoitetun lapsen koulunkäynnin tukeminen

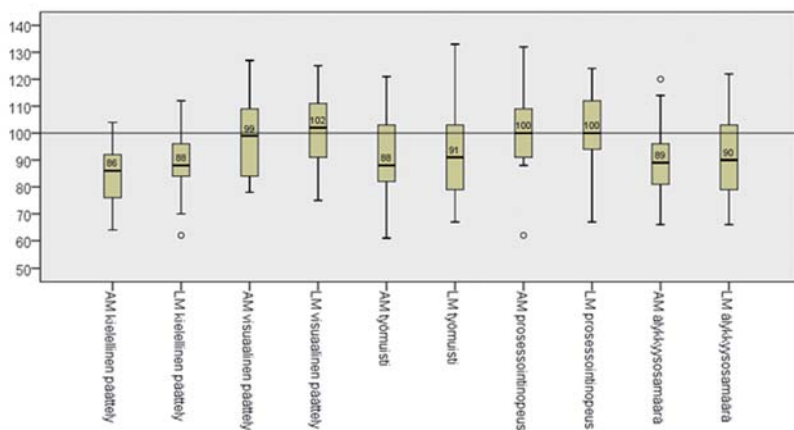
SISUKAS-työskentelymallin vaikuttavuuden
arviointi

Lisäliite

Tässä raportin lisäliitteessä on jatkettu yksityiskohtaisempia SISUKAS-lasten kartoitusten tarkasteluja kognitiivisten kykyjen ja psykososiaalisen hyvinvoinnin osalta.

Kognitiiviset kyvyt

Kuviosta 1 voi tarkastella tuloksia ryhmätasolla alku- ja loppukartoituksessa. Kuviossa esitetään mediaani eli aineiston keskimmainen luku (kuviossa luku palkin keskellä) ja hajonta (janojen päät) sekä muista selvästi poikkeavat havainnot (pienet ympyrät). Neljännes lapsista sijoittuu janan alareunan ja laatikon alareunan välille, neljännes laatikon alareunan ja keskiviivan (mediaanin välille), neljännes laatikon keskiviivan ja laatikon yläreunan välille ja viimeinen neljännes laatikon yläreunan ja janan yläreunan välille.

KUVIO 1. SISUKAS-lasten ($n=19$) kognitiiviset kyvyt (WISC-IV) alku- ja loppukartoituksessa

Psykososiaalinen hyvinvointi

Vahvuudet ja vaikeudet kyselyn vaikeuksia kartoittavalla asteikolla arvioidaan neljää sisältöaluetta: tunneongelmat, käyttäytymisongelmat, yliaktiivisuus ja toveriongelmat (Goodman, 2001). Sisältöalueet voidaan yhdistää yhdeksi kokonaispistemääräksi, joka esitetään taulukossa 1. Kuvioiden pisteitä tulkittaessa täytyy ottaa huomioon, että luokkien rajat vaihtelevat. Sijaisvanhempien, opettajan ja lasten arvioissa normiaineistossa ei huolta, huolirajalla ja merkittävän huolen rajat ovat erisuuruisia.

TAULUKKO 1. SISUKAS-lasten vaikeudet sijaisvanhemman, opettajan ja lapsen arvioimena SDQ-kyselyllä mitattuna (n=20). (Vihreä=ei huolta, keltainen=huolirajalla, punainen=merkittävä huoli, AK=alkukartoitus, LK=loppukartoitus)

	SIJ.VANHEMPI		OPE		LAPSI	
	AK	LK	AK	LK	AK	LK
1	15	17	10	13	5	14
2	13	7	10	6	4	0
3	24	23	6	8	9	8
4	10	16	5	17	9	8
5	12	8	16	15	17	21
6	14	7	20	9	17	18
7	3	1	7	4	6	13
8	3	8	11	15	19	4
9	4	11	5	9	21	14
10	8	6	15	17	19	10
11	16	17	15	17	17	13
12	26	9	22	18	6	8
13	15	12	15	2	17	21
14	14	14	20	15	25	11
15	8	3	12	10	11	6
16	19	20	8	0	14	7
17	24	12	26	8	14	16
18	8	16	9	16	9	11
19	20	17	12	13	10	10
20	3	1	4	0	14	1
keskiarvo	13,0	11,3	12,4	10,6	13,2	10,7

Taulukossa 2 on tarkasteltu SISUKAS-lasten SDQ-kyselyn tuloksia tarkempien ongelmaluokkien avulla. Huomataan, että sijaisvanhemmat ja opettajat ovat eniten huolissaan käyttäytymis- ja toveriongelmistä sekä yliaktiivisuudesta. Lapset itse ovat eniten huolissaan toveriongelmistä. Joidenkin lasten kohdalla nähdään havainnollisesti, miten joku vastaajista voi olla enemmän huolissaan lapsesta kuin muut vastaajat.

TAULUKKO 2. SISUKAS-lasten (n=20) SDQ-kyselyn tarkemmat ongelmaluokat. Vihreä=ei huolta, keltainen=huolirajalla, punainen= merkittävä. SV=sijaisvanhempi, OPE=luokanopettaja.

	Tunneongelmat						Käyttäytymisongelmat						Yliaktiivisuus						Toveriongelmat						
	ALKUKARTOITUS		LOPPUKARTOITUS		ALKUKARTOITUS		LOPPUKARTOITUS		ALKUKARTOITUS		LOPPUKARTOITUS		ALKUKARTOITUS		LOPPUKARTOITUS		ALKUKARTOITUS		LOPPUKARTOITUS						
	SV	OPE	LAPSI	SV	OPE	LAPSI	SV	OPE	LAPSI	SV	OPE	LAPSI	SV	OPE	LAPSI	SV	OPE	LAPSI	SV	OPE	LAPSI				
1	3	0	1	3	1	6	2	1	0	5	1	1	1	5	6	6	2	5	3	4	3	5	5		
2	2	1	0	3	2	0	4	0	0	1	0	0	6	6	2	3	0	1	3	2	1	0	0		
3	6	1	0	6	1	1	6	0	3	4	1	2	9	2	6	10	5	4	3	3	0	3	1	1	
4	0	0	1	0	1	0	4	1	2	7	6	2	5	4	5	7	9	6	1	0	1	2	1	0	
5	2	3	4	2	3	6	3	4	5	0	2	5	4	4	3	4	6	5	3	5	5	2	4	5	
6	4	6	7	1	0	5	5	6	3	2	2	4	1	3	3	1	1	4	4	5	4	3	6	5	
7	1	3	2	0	1	2	0	0	1	0	0	2	2	1	1	1	1	0	5	0	3	2	0	3	4
8	0	1	3	0	1	2	1	2	2	3	1	0	1	6	10	3	6	0	1	2	4	2	7	2	
9	3	4	6	3	6	1	1	0	5	4	1	3	0	0	5	2	0	6	0	1	5	2	2	4	
10	1	2	6	1	3	2	1	2	3	1	2	3	5	5	6	4	6	3	1	6	4	0	6	2	
11	1	1	6	3	5	3	3	1	4	4	1	4	10	9	4	5	8	5	2	4	3	5	0	1	
12	3	4	1	1	2	1	7	6	1	1	5	1	10	6	1	5	6	2	6	6	3	2	5	4	
13	2	5	5	3	0	5	5	6	4	2	0	5	6	3	4	5	1	6	2	1	4	2	1	5	
14	3	4	8	0	1	3	1	3	7	2	5	3	5	9	6	6	8	1	5	1	4	6	1	4	
15	3	4	3	2	2	2	0	0	0	0	0	0	5	5	4	1	5	2	0	3	4	0	3	2	
16	2	2	2	2	0	2	5	0	5	5	0	2	5	3	4	6	0	1	7	3	3	0	2	2	
17	3	2	1	3	2	2	6	7	3	2	2	5	10	10	6	6	2	5	5	7	4	1	2	4	
18	1	1	0	4	2	2	1	0	3	5	2	1	5	5	3	4	9	6	1	3	3	3	3	2	
19	3	2	2	4	6	1	7	4	7	5	2	3	7	5	1	6	4	5	3	1	0	2	1	1	
20	2	2	5	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	3	0	0	0	0	1	4	1	0	1	

Child Behavior Checklist (CBCL)-kyselyä (Achenbach & Rescorla 2001; suomennos Almqvist, 2002) käytettiin toisena mittarina lasten psykososiaalisen hyvinvoinnin ja vahvuuksien sekä tarkemmin psykiatristen oireiden arviointiin. Taulukossa 3 esitetyt arvot on esitetty harrastukset-, sosiaalisuus- ja koulu-sarakkeissa persentiileinä sekä yhteensä-sarakkeessa t-pisteinä. Vahvuuksia arvioitiin kolmella elämän osa-alueella: harrastukset, sosiaaliset taidot ja koulumenestys. Vahvuuksissa mitä suurempi luku, sitä parempi. Jokaisella lapsella löytyi alkukartoitusvaiheessa vahvuuksia ainakin yhdellä arvioidulla osa-alueella (taulukko 3). Kuudella lapsella löytyi tämän lisäksi myös lievempiä tai vakavampia huolia jollakin osa-alueella. Näistä lapsista huomattiin loppukartoituksessa, että huoliluokka oli pysynyt samana neljän lapsen kohdalla, yhden kohdalla tilanne parani ja yhden huolet lisääntyivät. Osalla SISUKAS-lapsista puuttuu tieto alkukartoitusvaiheen vahvuuksista, koska he eivät käyneet vielä koulua eikä näin ollen koulu-asteikkoa pystytty laskemaan.

TAULUKKO 3. SISUKAS-lasten (n=20) vahvuudet sijaisvanhempien arvioimina CBCL-mittarilla. (Vihreä=ei huolta, keltainen=huolirajalla, punainen=merkittävä huoli, x=tieto puuttuu AK=alkukartoitus, LK=loppukartoitus)

lapsi	HARRASTUKSET		SOSIAALISUUS		KOULU		YHTEENSÄ	
	AK	LK	AK	LK	AK	LK	AK	LK
1	45	46	26	35	46	32	34	36
2	37	56	32	40	32	27	29	40
3	37	28	32	32	38	37	31	23
4	47	47	56	48	52	41	55	46
5	47	45	60	48	36	40	52	44
6	x	60	x	46	x	44	x	50
7	64	56	44	56	46	55	52	58
8	49	56	38	38	34	34	39	41
9	56	52	48	46	x	38	x	44
10	x	33	x	50	x	52	x	40
11	31	34	40	50	x	38	x	36
12	38	38	45	53	40	40	37	46
13	52	52	54	60	x	46	x	59
14	x	32	x	28	x	33	x	25
15	42	53	55	53	40	36	48	51
16	29	29	37	32	48	43	29	27
17	x	47	x	40	x	38	x	40
18	39	52	54	54	46	38	46	52
19	56	54	62	55	38	43	58	53
20	x	47	x	48	x	38	x	44

Psykiatristen oireiden taulukossa (taulukko 4) vihreä väri tarkoittaa, ettei lapsesta ole huolta, keltainen tarkoittaa huolen rajaa ja punainen merkitsevää huolta. Esitetyt arvot ovat t-pisteitä, jossa 50 edustaa keskitasoa arvoa, 40 yhden hajonnan ja 30 kahden hajonnan päässä olevaa arvoa. Taulukosta huomataan, että sijaisvanhemmilla oli huolta monesta SISUKAS-lapsesta sekä alku- että loppukartoituksessa.

TAULUKKO 4. SISUKAS-lasten (n=20) oireet sijaisvanhempien CBCL-mittarilla arvioituna. Arvot ovat t-pisteitä. (Vihreä=ei huolta, keltainen=huolirajalla, punainen=merkittävä huoli, x=tietoa puuttuu AK=alkukartoitus, LK=loppukartoitus)

lapsi	SISÄÄNPÄIN		ULOSPÄIN		YHTEENSÄ	
	AK	LK	AK	LK	AK	LK
1	64	61	72	64	70	65
2	63	65	57	58	57	63
3	63	70	33	70	71	72
4	52	52	68	72	62	65
5	60	60	64	57	61	54
6	x	67	x	58	x	63
7	54	39	49	41	49	32
8	48	39	54	44	51	44
9	48	66	49	66	49	67
10	46	39	54	44	54	50
11	50	63	71	67	63	67
12	63	63	77	66	74	69
13	64	52	70	53	68	54
14	x	67	x	62	x	71
15	54	45	53	51	52	51
16	61	63	67	68	69	66
17	x	39	x	56	x	53
18	56	65	44	65	50	61
19	74	67	74	72	75	73
20	46	46	40	41	46	38

Tarkasteltaessa tarkemmin CBCL-kyselyn eri oireryhmiä huomataan, että yleisimpiä haasteita SISUKAS-lapsille näyttivät olevan aggressiivinen ja sääntöjä rikkova käyttäytyminen sekä tarkkaavuuden ongelmat (kuvio 2).

KUVIO 2. SISUKAS-lasten (n=17) psykososiaalinen hyvinvointi CBCL-kyselyn oireyhmittäin tarkasteltuna. AK=alkukartoitus, LK=loppukartoitus

